

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	AZH 150, Azərbaycan tarixi, 6 AKTS
	Departament	Tarix və Arxeologiya departamenti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2026/2027-ci tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Dr. Aida İsmayılova
	E-mail:	aidaismailova4@gmail.com
	Telefon:	219
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Məsləhət saatları	Tələbələrle razılaşdırılan vaxtlarda
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Əsas dərsliklər: 1. Azərbaycan tarixi (ən qədim zamanlardan -XXI əsrin ilk onilliklərinədək) Ali məktəblər üçün dərslik. M.Q.Abdullayevin redaktəsi ilə.Bakı, 2016. (cədvəldə bu dərsliyin səhifələri göstərilmişdir). (2017. 2018, 2019-cu ilin nəşrləri ilə eynilik təşkil edir) 2. Azərbaycan tarixi, I cild (Ən qədim zamanlardan XX əsrədək). Z. Bünyadovun və Y. Yusifovun redaktəsilə. Bakı,2005. 3. İsmayıl Məmmədov. Azərbaycan tarixi. Bakı, 2005. 4. Azərbaycan tarixi (uzaq keçmişdən 1870-ci illərə qədər) red. prof. Süleyman Əliyarlı. Bakı, 2009. 5. XX əsr Azərbaycan tarixi, II cild, Red. Y.B. Yusifov və T.T. Vəliyev. Bakı, 2004. 6. Azərbaycan tarixi (ən qədim dövrlərdən zəmanəmizədək). İradə Nuriyeva. Bakı: Elm və təhsil, 2019. 7. Azərbaycan tarixi (ən qədim zamanlardan XXI əsrin ilk onilliklərinədək). Həsən Qəniyev. Bakı, “Elm və Təhsil” 2019. 8. Azərbaycan Tarixi (ən qədim dövrlərdən zəmanəmizədək). İradə Nuriyeva. Bakı, 2024. 9. Azərbaycan Tarixi (ən qədim zamanlardan müasir dövrədək). Akif Nağı. Bakı, 2025. Əlavə dərsliklər və elmi monoqrafiyalar: 1. Azərbaycan Respublikasının tarixi (1991-2021-ci illər). I-II cild. Bakı, Elm və təhsil, 2022 2. Azərbaycan tarixi üzrə qaynaqlar, red. S.Əliyarlı Bakı, 2007. 3. Solmaz Qaşqay. Manna dövləti. Bakı 1993 4. Fəridə Məmmədova. Azərbaycanın siyasi tarixi və tarixi coğrafiyası, Bakı, 1993	

	(IV fəsil, §1-2). 5. Ziya Bünyadov. Azərbaycan VII-IX əsrlərdə, Bakı ,2004 (III fəsil, § 2, §8; V fəsil § 2). 6. Ziya Bünyadov. Azərbaycan Atabəyləri dövləti (1136-1225-ci illər) Bakı, ”Şərq-Qərb, 2007, 312 s. 7. Oqtay Əfəndiyev. Azərbaycan Səfəvilər dövləti, Bakı, 1993 (I fəsil, II fəsil s.33-35, s.46-49). 8. Bayramlı Z., Şabiyev B. Azərbaycan Səfəvi dövləti (XVI-XVII əsrlər) Bakı, Avropa nəşriyyatı, 2016, 344 s. 9. Sara Aşurbəyli. Şirvanşahlar dövləti .Bakı, Avrasiya press,2006, 416 s. 10. Tadeuş Svyatoçovski. Rusiya və Azərbaycan . Bakı, Xəzər Universitəsi, 2000. 11. Cəmil Həsənlı. İkinci dünya müharibəsi illərində Azərbaycan hərbi, siyasi və diplomatik münasibətlərdə (1939-1945) Bakı, 2015. 9. Araz Aslanlı. Qarabağ problemi, (tarixi, mahiyyəti, həll prosesi). Bakı, 2009. 12 Abbasqulu Ağa Bakıxanov. Gülistani İrəm. Bakı, Elm, 1993. 13. Y.Mahmudov, K.Şükürov. Qarabağ: real tarix, faktlar, sənədlər Bakı, “Təhsil”2005 14. Qarabağ Azərbaycandır. Zəfər Epopeyası. Kollektiv monoqrafiya. Bakı, 2021.
Kursun təsviri	Azərbaycan tarixi kursu qədim zamanlardan bu günə qədərki vətən tarixini əhatə edir. Kurs müddətində hadisələrin təsviri xronoloji ardıcılığa uyğun şəkildə qurulmuşdur. Müasir dövrdə baş verən hadisələr yeni faktlarla zənginləşdirilib, müəyyən dövrlərdəki boşluqlar doldurulmaqdadır. Bu baxımdan, tədris proqramının tərtibi zamanı son illərin baş verən hadisə və faktlarına yer verilməsinə diqqət artırılmış və yeni tədqiqatçıların ədəbiyyatlarına yer verilmişdir. Fənnin təsviri zamanı Azərbaycanın tarixini, keçmişini, mədəniyyəti və mənəvi dəyərlərini tam əhatə edilməsinə çalışılmışdır.
Kursun məqsədləri	Azərbaycan tarixinin qədim dövrlərdən müasir dövrdəki əsas inkişaf mərhələləri haqqında tələbələrə sistemli və ardıcıl biliklər vermək; Azərbaycan xalqının tarixi irsi, dövlətçilik ənənələri və mədəni inkişafı haqqında təsəvvür formalaşdırmaq, milli kimlik və vətəndaşlıq şüurunun möhkəmləndirilməsinə töhfə vermək; Tarixi hadisə və proseslərin ilkin və ikinci dərəcəli mənbələr əsasında təhlili və qiymətləndirilməsi bacarıqlarını formalaşdırmaq; Tarixi fakt və hadisələri səbəb-nəticə əlaqələri çərçivəsində təhlil etmək və onların müasir tarixi-siyasi və sosial-mədəni kontekstlə əlaqəsini müəyyənləşdirmək bacarığını inkişaf etdirmək.
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə: -Azərbaycan tarixindəki əhəmiyyətli hadisələri təhlil edir. -Azərbaycan tarixində xronoloji faktların, hadisə və təzahürlərin yerini və fərqlərini müəyyənləşdirir. -Azərbaycanın dövlətçilik tarixini, yaranması və inkişafını dəyərləndirir. -Tariximizdə önəmli rolə malik tarixi şəxsiyyətlərin fəaliyyətini müqayisə edir.

	-Vətəninin maddi mədəniyyət abidələrini və mənəvi dəyərlərini qiymətləndirir. -Müasir dövrün siyasi və ictimai hadisələrini daha dərinlən analiz edir.		
Tədris metodları	Məşğələ		x
	Qrup müzakirəsi		x
	Praktiki tapşırıqlar		x
	Praktiki məsələnin təhlili		x
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Yoxlama (quiz)	Aralıq imtahanından əvvəl Final imtahanından əvvəl	20
	Tapşırıq	Yazı işi (məqalə)	10 bal
	Davamiyyət	Semestr boyu	5 bal
	Aralıq imtahanı	Noyabr	30 bal
	Final imtahanı	Yanvar	35 bal
	Yekun	İmtahan	100
Tədris qaydaları	Davamiyyət Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərslər buraxan tələbələr imtahana buraxılmır. Dərsə gecikmə Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərslərdə iştirak edə bilər. Dərsin təşkili - Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar mühazirə zamanı tələbələrə çatdırılacaqdır. - Yeni mövzu əyani vasitələrin (PPT xəritə, foto və video fayllar) nümayişi ilə izah ediləcəkdir. - Aralıq və final imtahanları öncəsi tələbələrin mənimsəmə səviyyələri (Quiz) Yoxlanılacaqdır. Yazı işi məqalə Yazı işi məqalə tələbə tərəfindən prezentasiya formasında təqdim olunmalıdır. Prezentasiya ən az 10, ən çox 30 slayddan ibarət ola bilər, mütləq istinadlar göstərməlidir. Məqalə işi dekabr ayının 15-nə qədər təhvil verilməlidir. Generativ Süni İntellektədən prezentasiya tapşırıqlarında aşağıdakı hallarda icazə verilir: ▪Prezentasiyanın strukturunun qurulması mərhələsində; ▪ Mətnin qrammatik redaktəsində və s.		

Prezentasiyanın məzmunu, verilənlərin təhlili və nəticələrin şərhı tam olaraq tələbə tərəfindən müstəqil hazırlanmalıdır. Prezentasiyanın hazırlanmasında istifadə olunan, mətn, şəkil, video, ədəbiyyat və mənbələr rəsmi bazalardan tələbə tərəfindən araşdırılaraq istinadları göstərilərək təqdim edilməlidir. Bu zaman Generativ Süni İntellekt istifadəsinə icazə verilmir. İstinadlar Xəzər Universitetinin Generativ Süni İntellektdən istifadə qaydalarının 8-ci bəndinə uyğun olaraq prezentasiyada öz əksini tapmalıdır.

Keçid

linki:

<https://khazar.org/uploads/Policy/S%C3%BCni%20%C4%B0ntellekt%20qaydalar%C4%B1.pdf>

Tələbə (lər) mütləq onu şifahi təqdim etməlidir.

Qeyd: Tələbələr tapşırıqları yerinə yetirərkən plagiarizmə yol verməməli, əldə etdikləri məlumatların mənbələrinə istinad etməli və istinadları göstərməlidir. Tələbələrin qiymətləndirmə üçün müəllimə təqdim etdiyi tapşırıqlarda 25% və daha artıq Plagiarizm halları (müvafiq istinadların mənbəyinin göstərilməsi halları istisna olmaqla) aşkarlandığı zaman iş sıfırlanır.

Yoxlama işi

İki yoxlama işi keçiriləcəkdir. Birinci yoxlama aralıq imtahanından, ikinci yoxlama isə final imtahanından əvvəl keçiriləcəkdir. Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilməklə, üzrlü səbəbdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazı bilər.

İmtahanlar

Aralıq imtahanı 1-7-ci mövzuları əhatə edir.

Final İmtahanı 8-15-ci mövzuları əhatə edir.

Aralıq və yekun imtahanı mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Sual tipləri və sual sayları haqda da tələbələrə məlumat verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmır.

İmtahan qaydalarının pozuntuları

Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürülmələr qadağandır. İmtahan zamanı imtahan nəzarətçisinin dediklərinə tam olaraq əməl edilməlidir. Bu qaydalara riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiymət ilə imtahandan kənarlaşdırılır.

Fənni bitirmək qaydası

Universitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər.

Tələbələrin davranış qaydaları

Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan, smart watchlardan, planşetlərdən və digər bütün elektron cihazlardan istifadə etmək qəti qadağandır. Buna əməl etməyən tələbələr sinif otağından çıxarılacaq.

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1.	15.09.2026	Tələbələrə Azərbaycan tarixi fənninin iş proqramı və onların qarşısında duran vəzifələr ilə tanış etmək. Azərbaycanda ibtidai-icma dövrü haqqında anlayış. Manna dövləti, Atropatena, Antik Qafqaz Albaniyası.	Azərbaycan tarixi (ən qədim zamanlardan - XXI əsrin ilk onilliklərində) M.Q.Abdullayevin re- daktəsi ilə. Bakı, 2015 I fəsil , § 1-.5. s. 5-30
2.	22.09.2026	Azərbaycan III-VII əsrlərdə. Feodal münasibətlərinin yaranması, siyasi və mədəni həyat. Azərbaycanla ərəb işğalları və ona qarşı mübarizə. Xürrəmilər hərəkatı. Ərəb ağalığı dövrü	II fəsil , § 5 s.30-40]; II fəsil , § 6 s.40-51 II fəsil , § 7, s. 51-61; III fəsil , § 8-10 s.61-96
3.	29.09.2026	Etnogenez problemi. Azərbaycan xalqının formalaşması. Xalqın formalaşmasında rol oynamış bir sıra etnik toplular haqda qısa məlumat. Azərbaycan IX yüzilliyin ikinci yarısı – XI yüzillikdə. Azərbaycan feodal dövlətləri və səlcuqlular haqqında. Eldənizlər dövləti. IX-XIII yüzilliklərdə Azərbaycan mədəniyyəti.	II fəsil , § 7, s. 51-61; III fəsil , § 8-10 s.61-96
4.	06.10.2026	Monqolların I, II, III yürüşü. Azərbaycan Monqol ağalığı dövründə. Azərbaycan Hülakülər imperiyasının mərkəzi kimi. Qazan xanın islahatları. Azərbaycan XIV yüzilliyinin sonu-XV yüzillikdə. Ölkənin ictimai siyasi həyatı. Toxtamış və Teymurun Azərbaycana yürüşləri. Şirvanşah I İbrahim. XIII – XIV əsr mədəniyyəti.	IV fəsil , § 11-13, s. 97-108, IV fəsil , § 14 s.109-112
5.	13.10.2026	Azərbaycan Baharlı və Bayandurlu sülalələri dövründə. Sosial-iqtisadi vəziyyət, xarici siyasət. Azərbaycan XVI yüzillikdə. Mərkəzləşdirilmiş Azərbaycan Səfəvi dövlətinin yaranması. Şah I İsmayıl və Şah I Təhmasib.	V fəsil , § 15-16, s.112-123, VI fəsil , § 17, s.123-128
6.	20.10.2026	Azərbaycan XVI yüzilliyin sonu - XVII yüzilliyin əvvəllərində. Şah I Abbasın hakimiyyəti (1587-1629). Azərbaycan Səfəvi dövləti XVII-XVIII əsrin əvvəllərində. İmperiyanın zəifləməsi və Azərbaycanın beynəlxalq rəqabət meydanına	VI fəsil , §18-20 s.128-153;

		çevrilməsi (XVIII yüzilliyin 20-30-cu illəri). Səfəvi mədəniyyəti	
7.	27.10.2026	Azərbaycanda dövlət müstəqilliyi uğrunda mübarizə. Nadir şah Əfşarın tarix səhnəsinə gəlişi. Azərbaycan xanlıqlarının yaranması, idarəçilik sistemi, təsərrüfat həyatı, xarici siyasəti haqqında. Şəki, Qarabağ, Quba və Urmiya xanlıqlarının müxtəsər tarixi. Birləşdirmə siyasətinin təfərrüatları. Xanlıqların dövlət quruluşu və sosial - iqtisadi həyatı. XVIII əsr mədəniyyəti	VI fəsil , § 20 s.153-157; VII fəsil , § 21 s.158-170
		Aralıq imtahanı	
8.	03.11.2026	Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərdə (XVIII əsrin sonu - XIX əsrin əvvəli). Qacarların Azərbaycan tarixində yeri və rolu. XVIII əsr mədəniyyəti. I və II Rusiya-Qacar müharibəsi. Kürəkçay müqaviləsi. Gülistan müqaviləsi. Türkmənçay müqavilələrinin Azərbaycan üçün nəticələri. Çarizmin köçürmə siyasətinin mahiyyəti. XIX yüzilliyin birinci yarısında Şimali Azərbaycanda ictimai-siyasi həyat. İqtisadi durum. Müstəmləkə zülmünə qarşı üsyanlar.	VIII fəsil, § 22-24 s.170-193
9.	10.11.2026	Şimali Azərbaycan XIX yüzilliyini ikinci yarısında. Kapitalist münasibətlərinin yaranması və inkişafı. Bu dövrdə Rusiya tərəfindən keçirilmiş islahatlara baxış. Azərbaycan millətinin formalaşması. XIX əsrdə Azərbaycan mədəniyyəti	VIII fəsil, § 25-27 s.194-219;
10.	17.11.2026	Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində. Bakının dünya neft mərkəzi kimi yüksəlişi. Milli - azadlıq hərəkatının yeni mərhələsinin (1905 - 1917) başlanması. Milli partiyaların yaradılması. 1905 - 1906 -cı illər "erməni - müsəlman davası". Azərbaycanlı deputatların Rusiya Dövlət Dumalarında fəaliyyəti.	IX fəsil, § 29-30, s. 220-235,
11.	24.11.2026	Fevral inqilabından sonra Şimali Azərbaycanda ictimai - siyasi vəziyyət. 1918-ci ilin Mart soyqırımı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması: daxili və xarici siyasəti. Aprel işğalı və işğacılarla qarşı mübarizə.	X fəsil, § 23-32, s. 230-258,
12.	01.12.2026	Azərbaycan SSR. Azərbaycan 1920-1930-cu illərdə.	XI fəsil, § 38-40

		Azərbaycan SSR-in ZSFSR və SSRİ-yə daxil edilməsi. Sovet hakimiyyətinin qurulması. İctimai və siyasi vəziyyət. Azərbaycanda Sovet totalitarizmi. 30-cu illərin repressiyaları. Totalitar rejimin möhkəmlənməsi M.C.Bağirov hakimiyyətinin müsbət və mənfi cəhətləri. Azərb. SSR II Dünya müharibəsi illərində.	s.279-309 XII fəsil, §41 s.309-318
13.	08.12.2026	Azərbaycanlıların Ermənistan SSR-dən deportasiyası. İ.Mustafayev. V.Axundov. Azərbaycan SSR 70-80-ci illərdə. H.Əliyev. Millətçilik və vətənpərvərlik meyllərinin artması. “İldırım” təşkilatı. Cənubi Azərbaycan XX əsrdə. Güney Azərbaycanda demokratik hərəkatın rəhbərləri Səttarxan, Ş.M.Xiyabani, S.C.Pişəvəri	XIII fəsil, § 43-44, s.327- IX fəsil § 31. s. 235-238, § 35. s.256-259
14.	15.12.2026	Azərbaycan SSR 80-ci illər-90-cı illərin əvvəllərində. “Dağlıq Qarabağ problemi”nin ortaya atılması. Yeni siyasi partiyalar, ictimai təşkilatlar. AXC-nin yaranması və onun rolunun artması. Azərbaycanlıların Ermənistandan deportasiyası. 1990-cı il 20 Yanvar faciəsi. Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsi. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının inkişaf problemləri. Daxili və xarici vəziyyət. A.Mütəllibov, Y.Məmmədov, İ.Qəmbər, Ə.Elçibəy. Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü və Dağlıq Qarabağ müharibəsinin başlanması, Xocalı soyqırımı. Respublikada ictimai-siyasi böhran, torpaqların işğalı. Hərbi uğursuzluqlar.	XIV fəsil, §45 s.331-338
15.	22.12.2026	Heydər Əliyevə ikinci dəfə Azərbaycanda hakimiyyətə gəlməsi. Heydər Əliyevin yeni siyasi kursu. Siyasi sabitliyə doğru. Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri. Atəşkəs. İlham Əliyevin prezident seçilməsi, dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi. Heydər Əliyev kursunun davam etdirilməsi.Dağlıq Qarabağ uğrunda aparılan diplomatik mübarizə. Ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsi uğrunda mübarizə. II Qarabağ (Vətən) müharibəsi və onun nəticələri. 2023-cü il Antiterror əməliyyatları.	XIV fəsil, §45-46, s.338-344 Nuriyeva İ. Azərbaycan tarixi. Bakı, 2024. s.625-644. Nağı A. Azərbaycan tarixi. Bakı, 2025. s.507-523.
		Final imtahanı	

